

Drótok a falban, antennák a háztetőn

Beszélgetés Papp Andrással, a hazai kábeltévézés úttörőjével

A Szilágyság egyik leghíresebb fényképészcsaládjából származik. Az országos kábeltelvíziózás úttörője. Papp András egy szilágysomlyói tömbháznegyedben épített először hálózatot, ebből fejlődött ki Erdély egyik legjelentősebb kábeltévé-társasága.

– A múlt század elején épült fényképésműterem az udvarukon a mai napig áll. Ki használta az épületet?

– A műhely 1904-ben épült, a ház régebbi. Édesapám nővére lakott itt a szülőkkel, később apám is ide költözött. Rengeteget dolgozott a műteremben, a nővére inkább a pénzt költötte – neki nem igazán volt tehetsége a fényképezéshez, viszont apámat már 16 éves korában, a két világháború között kiküldték Bécsbe, hogy megtanulja a retust. Nagypapám – aki szintén fényképész volt – közben Amerikába ment, de nem jöttek be a számításai, 46 éves korában meghalt. Így apámra maradt a műterem, az osztrák fővárosban alaposan kitanulta a mesterséget, és egyedül vitte tovább a szakmát.

– Annak idején még nem filme-re, hanem üveglapokra fotóztak. Egyszerűbb volt akkor a fényképezés?

– Nem volt, sőt... Üveglapokra fényképeztek, de azokat is kellett retusálni. Mondhatni, egyfajta fotoshop már akkor is létezett. Komoly folyamat volt ez, kevesen értettek hozzá. Az úgynevezett retusasztal még mindig megvan, ezen dolgozott apám néha órákig, hogy például egy pattanást eltüntessen a modell arcáról. Bécsben jól megtanulta a technikát, a modellek megvilágításának fortélyait is ott sajátította el. Noha a műteremben dolgozott a legtöbbit, sokszor felpattant a kerékpárjára, hogy a környező falvakban fotózzon. Bejárta az egész Szilágyságot, állomás-és templomavatákon fényképezett, de szerette a természetet is.

– Egyedüli fotós volt Szilágysomlyón?

– Még volt egy, de az csak bejárt ide, nem volt somlyói, és egyébként sem jelentett konkurenciát, mert nem volt olyan szinten, mint apám.

– Jól lehetett akkoriban ebből a szakmából élni?

– Amikor apám elvette feleségül édesanyámat, azt mondta neki, soha életében nem kell többet dolgoznia. Anyám orosztanárnő volt, első férje szintén tanár, szétszotogatta az egész fizetését a kocsmákban. Viszont ez a volt férj féltékeny volt édesapámra, és feljelentette, hogy kulák. El is vitték apámat a Duna-csatornához kényszermunkára.

– A műterem magántulajdonban volt?

– Sokáig magánkézben volt, apám rendesen fizette utána az adót. Előbb a kommunisták csak inasokat kényszerítettek rá, aztán az államosítások elvették a műtermét is. Ezután egészen furcsán alakultak a dolgok: az inasból főnök lett, apám pedig az alkalmazottja. Ő készítette mindent, a fő-

nök csak a pénzt szedte be. Később azt is megtiltották, hogy a műteremben dolgozzon. Állami szövetkezetbe került, nálunk pedig a mozivállalatnak rendeztek be irodát és műhelyt. Apámnak egy idő után elege lett, kijelentette, többet nem gürcöl a kommunistáknak. Belevágott igazolványképek készítésébe, itthon dolgozta fel a képeket, de megint feljelentették a „jóakarói”. Szerencsére nem tudtak semmit rábizonyítani, így megúszta.

– Folytatta valaki a fényképésmesterséget?

– Öcsém folytatta, de én is sokat segitettem apámnak. Megtanultam az előhívást, a másolást, a retust, a nagyítást, de engem más dolgok is érdekeltek. Öcsém jobban szerette e szakmát, ő már a líceumban foglalkozott fényképéssel. Apánk halála után ő vette át a fotóműhelyt. 1994-ben halt meg apánk, sajnos két évre rá öcsém is elhunyt, azóta gyakorlatilag üres a műterem...

– Útjára indította Szilágysomlyó, Erdély és talán az ország egyik legelső kábeltévé-szolgáltatóját. Hogyan vágott bele?

– 1988-ban egy magyarországi szaklapban megjelent a műholdvevő leírása. Engem mindig érdekelték az elektrotechnikai dolgok, és elhatároztuk egy barátommal, hogy megépítjük. Magyarországról hozattunk alkatrészeket, és elkészítettük. A műholdvevő ugyan kész volt, de kellett hozzá antennafej. Feketén vettük meg, egy évi fizetésem ment rá! Egy

Az úgynevezett retusasztal még mindig megvan, ezen dolgozott apám néha órákig, hogy például egy pattanást eltüntessen a modell arcáról. Bécsben jól megtanulta a technikát, a modellek megvilágításának fortélyait is ott sajátította el.

ismerősömmel parabolát is készítettünk, befóliáztuk, befestettük, hogy a Nap melege ne olvaszsa meg. Ezután ráállítottuk a műholdra. Befogtunk számos német, angol programot. Később a brüsszeli helikoptergyártól vettem egy antennát, aminek különleges vetőfeje volt.

– Hogyan lett ebből kábeltévé?

– A tömbházunkban volt ugyan kiépítve a kor szokása szerint egy klasszikus antennahálózat, de azt nem használta senki. A szálak viszont be voltak húzva a falba. Mondtam a szomszédomnak, ezen a szálakon adok neki is programokat, amik nekem bejönnek. Jött a másik szomszéd, hogy akkor neki is kell. Aztán a harmadik, és így tovább. Kellett minden-

Papp András a fényképezés helyett a kábeltévézést választotta

kinek, hiszen olyan tükörtiszta képet addig – a 80-as évek végéről beszélünk – még nem láttak. És nyilván annyi programot sem. Öcsém, Tibi egy másik tömbházban lakott, kérte, oda is juttassam el. Kábelt nehéz volt szerezni – akkoriban még a blokk tetejéről is ellopták egymástól az emberek –, de aztán megoldottuk. Áthúztuk

még egyet, és már lehetett válogatni a csatornák között. Lassan az egész tömbháznegyedet behálóztam. Hamarosan megjelent a konkurencia, de le voltak maradva: miközben én már hét műsort adtam, ők csak négyet. Ők akkor már taksálták a klienseket, én nem. Közben jött a fordulat, 1991 körül szólt a konkurencia, hogy akarnak találkozni velem. Ugyanis megjelent az audiovizuális törvény, és már nem mentek olyan egyszerűen a dolgok. Felajánlották, hogy társuljunk, nekik is vannak előfizetőik, nekem is, és az már szép nagy számot jelent. Ugyanakkor kezdtek megjelenni a működést szabályozó törvények is, kellett engedélyek.

– Hogyan szerezték be ezeket az engedélyeket?

– Volt egy sportújságíró ismerősöm Bukarestben, elutaztam hozzá. Ő valamennyire ismerte a dolgok menetét, elvitt az Audiovizuális Tanács székhelyére. Beadtam a papírokat, két hétre rá hívtak vizsgázni az engedélyért. 1992-ben volt ez, összesen tízen voltunk az egész országból. Mindenki tele volt dokumentumokkal, nálam nem volt semmi. Azt mondja a barátom, „vigyázz miket beszélsz, ezek a bizottságban mind kommunisták”. Mindenféle kérdést tettek fel, én meg elmagyaráztam, miért akarok kábeltévé. Hangsúlyoztam, főleg azért, hogy a szilágysomlyóiak jó minőségben nézhessék a román tévét! Na, ez megtetszett a bizottságnak, onnantól kezdve minden válaszomra tizedet adtak, és megkaptuk az en-

Papp András

Szilágysomlyón született 1954. szeptember 26-án. Iskoláit szülővárosában végezte, Zilahon járt posztliceális technikumba, majd elektrotechnikai képzésen vett részt. A kábelszolgáltató cég megalapítása előtt a rádióamatőrök között ért el sikereket. Két évtizedig volt a somlyói és a zilahi posta alkalmazottja.

gedélyeket a működéshez. Ez lett az Andy-Astra Papp kábeltévé-szolgáltató cég. A neve a véletlennek köszönhető: én úgy akartam, hogy AndraSat legyen, ám feleségem ment el, hogy beírassa a cégbírószágon. Mire odaért, elfelejtette, mit beszéltünk, és hirtelen ötlétől vezérelve azt mondta, legyen Andy-Astra a neve.

– Meddig tartott a társulás a partnereivel?

– Nem sokáig. A társaim elég furcsa emberek voltak, mindenféle híreszteltek rólam, pedig gyakorlatilag én tartottam életben a céget. Ők nem nagyon dolgoztak, csak a pénz kellett nekik. Egy idő után ezt kezdtem megelégedni, és azon gondolkodtam, hogyan szabaduljak meg ettől az egésztől...

– Eladta a céget?

– Először egy kolozsvári üzletember környékezett meg 2001-ben, kétmillió dollárért akarta felvásárolni a céget, én maradtam volna az igazgató. Nem akartam belemenni. A többi szolgáltatóval szemben nekem az volt az előnyöm, hogy minőségi felszerelésem – 20 éves garanciaidővel rendelkező amerikai kábelek, vevők, antennák – volt. Konferenciákon vettem részt, ismertem az újdonságokat, tartottam a lépést a fejlődéssel. Németországból hoztunk erősítőket, amelyek automatikusan állították a kép minőségét. Az ellenőrök soha semmi rendellenességet nem találtak nálunk. Végül 2008-ban a két társam azt javasolta, adjuk el a céget, mert jó árat lehet kérni. Egy zilahi cég jelentkezett, nagyjából 450 ezer eurót fizetett. De a zilahiaknak is megvoltak a hátsó szándékaik: csak úgy tudták eladni az ő kábeltévé társaságukat, ha bizonyos számú előfizetővel rendelkeznek, tehát ezért kellett nekik a mi szilágysomlyói cégünk. Miután 2009-ben megalakult a NextGen, bekebelezte a mi egykori cégünket is, és létrejött Erdély egyik legjelentősebb kábeltévé-szolgáltatója. Egy ideig náluk dolgoztam, aztán áttentem az RDS-hez nagyobb fizetésért.

– Bánta valaha, hogy nem maradt meg kábeltévé-szolgáltató tulajdonosnak?

– Mi voltunk Szilágysomlyón az elsők, az emberek megszokták. Újtársakat is bevezettem, kitaláltam, hogy ingyen reklámfelületet biztosítok a nézőknek, aminek hatalmas sikere volt. Sokáig egyedüli szolgáltatók voltunk a környéken. Valószínűleg meg tudtam volna tartani a céget, ha nem lett volna a két társam. De jobb így. Lehet, gazdagabb lennék, de fejte-résből sokkal több lenne.